

**2026 M. ISTORIJOS VALSTYBINIO BRANDOS EGZAMINO II DALIES UŽDUOTIES
KANDIDATŲ DARBŲ VERTINIMO INSTRUKCIJA**

Pakartotinė sesija

Maksimalus įvertinimas – 60 taškų.

Vertintojas privalo vertinti tiksliai pagal pateiktą vertinimo instrukciją. Atsakymai gali būti suformuluoti ir kitais žodžiais, svarbu, kad atsakymas būtų teisingas. Skliaustuose () yra pateikti atsakymų sinonimai. Pasviruoju brūkšniu (/) atskirti galimi teisingi atsakymai.

Kl. Nr.	Atsakymai	Taškai	Pastabos
1 struktūrinis klausimas (15 taškų)			
1.1.	<i>Vestfalijos taikos sutartis:</i> Po Trisdešimties metų karo. <i>Vienos kongreso taikos sutartis:</i> Po Napoleono karų. / Vienos kongreso.	2	Po 1 tašką už teisingą atsakymą.
1.2.	<i>Galimi atsakymai:</i> - Įtvirtintas suverenių ir lygių valstybių taikos sambūvio principas. - Pripažinta silpnų valstybių teisė egzistuoti. - Karas liko teisėtas, bet ne kaip valstybės sunaikinimo priemonė. - Pradėjo formuotis tarptautinė teisė kaip valstybių santykių reguliavimo pagrindas.	2	Po 1 tašką už teisingą atsakymą.
1.3.	<i>Galimi atsakymai:</i> - Religija buvo reikšmingas politinių konfliktų veiksnys. - Religiniai konfliktai buvo susiję su geopolitiniais interesais. - Katalikų Bažnyčia vis dar aktyviai konkuravo su pasaulietinių valstybių valdovais.	1	Taškas skiriamas, kai pateiktas teisingas atsakymas.
1.4.	<i>Vidaus politikoje:</i> - Įtvirtintas valstybių nepriklausomumo nuo dvasinės valdžios principas. - Šv. Romos imperijoje įtvirtintas principas, jog valdovas sprendžia religinius klausimus. <i>Tarptautiniuose santykiuose:</i> <i>Galimi atsakymai:</i> - Religija atskirta nuo tarptautinės politikos sprendimų. - Konfliktų pagrindu tapo nebe religiniai, o politiniai ir teritoriniai interesai.	2	Po 1 tašką už teisingą atsakymą.

Kl. Nr.	Atsakymai	Taškai	Pastabos
1.5.	<i>Galimi atsakymai:</i> • Didžioji Varšuvos kunigaikštystės dalis prijungta prie Rusijos. • Prūsija gavo Varšuvos kunigaikštystės dalį su Poznanės kunigaikštyste / Poznane. • Lenkams pažadėtos ribotos nacionalinės institucijos. / Suteikta ribota autonomija. • Rusija Lenkijos karalystei suteikė autonomiją.	2	Po 1 tašką už teisingą atsakymą.
1.6.	Vokietijos sąjunga / Vokietijos konfederacija.	1	Taškas skiriamas, kai pateiktas teisingas atsakymas.
1.7.	<i>Skaičus:</i> 4. <i>Valstybė:</i> Austrija.	1	Taškas skiriamas, kai pateiktas teisingas atsakymas.
1.8.	1 – Užnemunė (Suvalkija). 3 – Klaipėdos kraštas (Mažoji Lietuva).	2	Po 1 tašką už teisingą atsakymą.
1.9.	<i>Vestfalijos taikos įtaka:</i> <i>Galimi atsakymai:</i> • Sukūrė tarptautinės teisės pagrindus. • Tarptautinėje politikoje suverenos valstybės principas reiškė, kad kiekviena valstybė yra lygiateisės tarptautinės politikos subjektas. • Padėti šiuolaikinės profesionalios diplomatijos pagrindai. <i>Vienos kongreso įtaka:</i> <i>Galimi atsakymai:</i> • Veiksmingiau reguliavo didžiųjų valstybių tarpusavio santykius. • Atkurta Europos didžiųjų valstybių lyderiaujanti pozicija. • Sukurta <i>status quo</i> padėtis Europoje.	2	Po 1 tašką už teisingą atsakymą.
2 struktūrinis klausimas (15 taškų)			
2.1.	<i>Galimi atsakymai:</i> <i>Valstybė:</i> JAV. <i>Siekis:</i> <i>Galimi atsakymai:</i> • Įgyvendinti „14 punktų programą“. • Rėmėsi idealizmu bei siekiu kurti taiką. • Įkurti Tautų Sąjungą, kuri užtikrintų taiką.	3	1 taškas skiriamas už teisingai įvardytą valstybę ir teisingai apibūdintus jos siekius. 1 taškas skiriamas, jei kandidatas teisingai įvardijo visas tris valstybes, bet neteisingai

Kl. Nr.	Atsakymai	Taškai	Pastabos
	- Padaryti galą Europos imperijoms. <i>Valstybė:</i> Didžioji Britanija. <i>Siekis:</i> Nubausti Vokietiją, bet ne per stipriai (kad ji galėtų atsigauti). <i>Valstybė:</i> Prancūzija. <i>Siekis:</i> <i>Galimi atsakymai:</i> - Kerštas Vokietijai. - Susilpninti Vokietiją, kad ji negalėtų vėl užpulti Prancūzijos. - Reikalauti, kad Vokietija atlygintų už karo nuostolius ir padarytą žalą. <i>Mokiniai gali cituoti tinkamas A šaltinio teksto vietas.</i>		apibūdino visų jų siekius.
2.2.	<i>Galimi atsakymai:</i> <i>JAV dalyvavimas buvo neįprastas, nes:</i> - JAV nebuvo tiesioginių karo veiksmų; - JAV įsitraukė į karą tik pačioje jo pabaigoje; - iki Pirmojo pasaulinio karo JAV nesikišo į Europos reikalus / JAV laikėsi izoliacionistinės politikos. <i>„14 punktų“ programos reikšmė:</i> - Programa prisidėjo prie naujos tarptautinių santykių sistemos, pagrįstos kolektyviniu saugumu, sukūrimo. - Programa pabrėžė tautų apsisprendimo principą, juo remdamosi įvairios tautos skelbė savo politinę nepriklausomybę. - Programoje išdėstytos nuostatos silpnino Europos imperijas. - Programa siekė mažinti ginklavinimąsi, užtikrinti laisvą prekybą ir atvirą diplomatiją, kad būtų išvengta būsimų karų. - Remiantis programos nuostatomis, buvo įkurta tarptautinė organizacija – Tautų Sąjunga.	2	Po 1 tašką už teisingą atsakymą.
2.3.	<i>Organizacija:</i> Tautų Sąjunga / TS / Tautų lyga. <i>Tikslas:</i> <i>Galimi atsakymai:</i> - Užtikrinti taiką visame pasaulyje / kad nebekiltų didelių karų. - Užtikrinti tarptautinę taiką ir saugumą.	3	Po 1 tašką už teisingą atsakymą.

Kl. Nr.	Atsakymai	Taškai	Pastabos
	• Skatinti draugiškus tautų santykius ir bendradarbiavimą. • Išsaugoti po Pirmojo pasaulinio karo susidariusią padėtį. / Užtikrinti Versalio sistemos stabilumą. <i>Įvertinimas:</i> <i>Galimi atsakymai:</i> • Tautų Sąjungai tikslo nepavyko pasiekti, nes XX a. ketvirtą dešimtmečio pabaigoje kilo naujas pasaulinis karas. • Tautų Sąjungai tikslo įgyvendinti nepavyko, nes ne visos valstybės narės laikėsi įsipareigojimų ir XX a. ketvirtajame dešimtmetyje pradėjo karinius veiksmus (pvz., Vokietija, Italija, Japonija, SSRS).		
2.4.	<i>Įsipareigojimas:</i> <i>Galimi atsakymai:</i> • „Gerbti ir saugoti nuo bet kokio išorinio užpuolimo visų Sąjungos narių teritorinį vientisumą ir politinę nepriklausomybę“. / 10 straipsnis. • Išsaugoti taiką ateities tautoms. <i>Atsakymą kandidatas gali pateikti savo žodžiais, cituoti nebūtina.</i> <i>Sankcija:</i> Pašalinimas iš organizacijos. <i>Valstybė ir jos veiksmai:</i> <i>Galimi atsakymai:</i> • Italija užpuolė Abisiniją / Etiopiją. • Italija užpuolė Albaniją. • Japonija užpuolė Mandžiūriją. • SSRS užpuolė Suomiją. / Lenkiją.	3	Po 1 tašką už teisingą atsakymą.
2.5.	• Visuotinis nusiginklavimas žlugo, nes šalys (ne tik Vokietija) nesilaikė šio įsipareigojimo. • Totalitarinės ir autoritarinės (ne demokratinės) valstybės vykdė agresyvią politiką, o Tautų Sąjunga neturėjo priemonių jas sustabdyti.	2	Po 1 tašką už teisingą atsakymą.
2.6.	• Ryškėjo Vokietijos ir Italijos siekis turėti daugiau galios („nepatenkintųjų valstybių, Vokietijos ir Italijos, troškimas vėl patvirtinti savo galybę“).	2	Po 1 tašką už teisingą atsakymą.

Kl. Nr.	Atsakymai	Taškai	Pastabos
	Atrodė pateisinama, kad Vokietija ir Italija turi turėti daugiau prieigos prie žaliavų. („Taip pat buvo manoma, kad jos „skurdžios“ valstybės, ir žmonės, laikomi protingais, net įsivaizdavo, kad jos pasitenkins, gavusios vienodą galimybę kažkoku neaiškiu būdu pasinaudoti žaliavomis“.) <i>Citavimas nėra būtinas.</i>		
3 struktūrinis klausimas (15 taškų)			
3.1.	<i>Laikotarpis:</i> 1868–1914 m. <i>Ekonominės priežastys:</i> <i>Galimi atsakymai:</i> - Geresnių gyvenimo sąlygų siekis. - Skurdas ir (ar) badas tėvynėje. - Žemės trūkumas. 1867 ir 1868 m. nederlius. <i>Politinės priežastys:</i> <i>Galimi atsakymai:</i> - Slapstymasis nuo tarnybos Rusijos kariuomenėje. - Persekiojimas už nelegalios spaudos platinimą. - Caro valdžios persekiojimas. - Baudžiavos panaikinimas.	5	Po 1 tašką už teisingą atsakymą.
3.2.	JAV sugriežtino imigracijos politiką.	1	Taškas skiriamas, kai pateiktas teisingas atsakymas.
3.3.	<i>Priežastis:</i> <i>Galimi atsakymai:</i> - Prasidėjo antroji sovietinė okupacija Lietuvoje. / Sugrįžo sovietų okupantai. - Baimė, kad pasikartos sovietų (bolševikų) teroras, patirtas 1940–1941 m. - Siekis išvengti represijų, fizinio sunaikinimo ar deportacijų. <i>Paaikškinimas:</i> <i>Galimi atsakymai:</i> - Vylėsi, jog Vakarų valstybės padės atkurti Lietuvos nepriklausomybę, ir tada jie galės grįžti. / „Su Vakarų pagalba bus atitaisyta akivaizdi Tėvynei primesta neteisybė ir bus	2	Po 1 tašką už teisingą atsakymą.

Kl. Nr.	Atsakymai	Taškai	Pastabos
	sugrąžinta Lietuvai laisvė ir nepriklausomybė“. • Tikėjosi, jog Vakarų demokratinės valstybės laikysis tarptautinių dokumentų (pvz., Atlanto chartijos). • Viltis, kad Vakarai padės Lietuvai, kurstė užsienio valstybių vadovų pareiškimai. • „Toks įsitikinimas buvo grindžiamas Vakarų demokratijų – tiek tarptautinių dokumentų (pvz., Atlanto chartija), tiek valstybių lyderių pareiškimais“.		
3.4.	Sąvoka susiformavo nuo karo pabėgėlių stovyklų Vokietijoje oficialaus pavadinimo pirmų raidžių trumpinio (angl. <i>Displaced Persons</i>) – DP.	1	Taškas skiriamas, kai pateiktas teisingas atsakymas.
3.5.	<i>Galimi atsakymai:</i> • Karo pabėgėliai nenorėjo vartoti tremtinio sąvokos, nes taip buvo vadinami tuo metu į Sibirą sovietų tremiami Lietuvos gyventojai. • Tremtinio sąvokos atsisakyta, užjaučiant Lietuvos gyventojus, tuo metu sovietų tremiamus į Sibirą.	1	Taškas skiriamas, kai pateiktas teisingas atsakymas.
3.6.	<i>Politinė aplinkybė:</i> <i>Galimi atsakymai:</i> • Tapo aišku, jog Lietuvos valstybingumas yra prarastas ir jo greitai atkurti nepavyks. • Įsitvirtino antroji sovietinė okupacija. <i>Kultūrinė aplinkybė:</i> Išeiviai suvokė, jog teks gyventi skirtingose valstybėse, todėl siekė išsaugoti lietuvišką tapatybę / lietuvišką kultūrą / lietuvių kalbą.	2	Po 1 tašką už teisingą atsakymą.
3.7.	<i>Organizacija:</i> Pasaulio lietuvių bendruomenė. <i>Būdai:</i> <i>Galimi atsakymai:</i> • Puoselėti tautiškas tradicijas. • Išlaikyti lietuvių kalbą ir spausdintą žodį lietuvių kalba. • Remti lietuviškas mokyklas. • Kurti įvairias tautines organizacijas.	3	Po 1 tašką už teisingą atsakymą.

Kl. Nr.	Atsakymai	Taškai	Pastabos
4 struktūrinis klausimas (15 taškų)			
4.1.	<i>Paiškinimas:</i> <i>Galimi atsakymai:</i> - Siekta žydus sutelkti vienoje vietoje prieš išnaudojant ir (ar) susidorojant. / Kontroliuoti ir prižiūrėti žydus, ruošiantis juos išžudyti. - Siekta sukurti sąlygas, kad būtų galima atimti žydų turtą. <i>Požymiai:</i> - Įkurti getus, aptvertus tvora ir spygliuota viela. - Getus turi saugoti Lietuvių pagalbinė policija. - Organizuoti žydų priverstinį darbą. - Buvo draudžiama žydams laisvai išeiti iš geto. - Gete žydai buvo apgyvendinti per prievartą. - Buvo konfiskuotas žydų turtas.	3	Po 1 tašką už teisingą atsakymą.
4.2.	<i>Galimi atsakymai:</i> - Lietuvių pagalbinė policija turėjo saugoti getus. - Burmistrai ar apskrities viršininkai turėjo bendradarbiauti su vokiečių policijos vadovybe. - Lietuvių pareigūnai turėjo užantspauduoti žydų paliktus pastatus ir turtą. - Lietuvių institucijos turėjo kontroliuoti paliktas žydų patalpas. - Lietuviai turėjo padėti vykdyti žydų perkėlimą į getus.	2	Po 1 tašką už teisingą atsakymą.
4.3.	<i>Paiškinimas:</i> <i>Galimi atsakymai:</i> - Už žydų gelbėjimą grėsė mirties bausmė. - Reikėjo slėpti, aprūpinti maistu, dokumentais, organizuoti ryšius. - Gelbėjimas buvo kolektyvinė veikla, reikalavusi slapto tinklo.	1	Taškas skiriamas, kai pateiktas teisingas atsakymas.
4.4.	<i>Reikšmė:</i> <i>Galimi atsakymai:</i> - Tai rodo, kad dalis visuomenės priešinosi genocidui ir gelbėjo persekiojamuosius. - Atskleidžia moralinio pasirinkimo galimybę	1	Taškas skiriamas, kai pateiktas teisingas atsakymas.

Kl. Nr.	Atsakymai	Taškai	Pastabos
	okupacijos sąlygomis. • Papildo sudėtingą Holokausto Lietuvoje vertinimą – rodo, jog Lietuvos gyventojai ne tik prisidėjo prie jo, bet ir aktyviai mėgino išgelbėti žydus. • Rodo, kad Holokaustas Lietuvoje buvo labai didelis.		
4.5.	<i>Persekiojimo priežastys:</i> <i>Galimi atsakymai:</i> • Siekis pasisavinti žydų turtą. • Žydų tapatinimas su sovietine valdžia („žydai – bolševikai“ stereotipas). • Vokiečių okupacinės valdžios spaudimas ar įsakymai. • Sustiprėjęs antisemitizmas. • Nacionalsocialistinės, šovinistinės, rasistinės ideologijos įtaka. <i>Gelbėjimo priežastys:</i> <i>Galimi atsakymai:</i> • Žmonės gelbėjo žydus, vedami žmoniškumo, krikščioniškųjų vertybių ir moralinės pareigos, jausdami atsakomybę padėti persekiojamiems. • Dėl asmeninių santykių – kaimynystės, draugystės ar bendro gyvenimo patirties prieš karą. • Dalis žmonių, nesutikdami su nacių vykdoma politika ir smurtu, sąmoningai jai priešinosi, gelbėdami žydus. Tai buvo tyli, bet rizikinga pasipriešinimo forma. <i>Įvertinimas:</i> <i>Galimi atsakymai:</i> • Pripažįstama, jog dalis lietuvių (Lietuvos gyventojų) savo veiksmais prisidėjo prie nacių ir dalyvavo vykdant Holokaustą. • Atskleidžiama, jog dalis savo veiksmais prisidėjo prie žydų gelbėtojų. • Dalis visuomenės prisidėjo prie žydų žudymo, dalis abejingai stebėjo, o kita dalis stengėsi gelbėti žydus. Tai liudija, jog egzistuoja individuali atsakomybė, individualūs asmenų pasirinkimai. <i>Istorinė atsiprašymo reikšmė:</i> <i>Galimi atsakymai:</i> • Prezidentas kaip šalies vadovas viešai	8	Po 1 tašką už teisingą atsakymą.

Kl. Nr.	Atsakymai	Taškai	Pastabos
	pripažino, jog dalis lietuvių dalyvavo Holokauste Lietuvoje. • Tai buvo svarbus žingsnis Lietuvos ir Izraelio santykių gerinimo link (tarptautinis kontekstas po nepriklausomybės atkūrimo). • Prisidėjo prie istorinės atminties formavimo ir Holokausto įvertinimo Lietuvoje. • Rodė valstybės siekį atsiriboti nuo nusikaltimų ir pripažinti istorines klaidas. <i>Moralinė atsiprašymo reikšmė:</i> <i>Galimi atsakymai:</i> • Išreiškta atgaila ir pagarba aukoms. • Pabrėžta, kad negalima kolektyviai kaltinti visos tautos, bet svarbi asmeninė atsakomybė.		